

for å øke forståelsen for at medlemskap er en mer naturlig løsning for vårt land. Det trengs ikke en eneste EF-motstander her i Stortinget for å hindre brudd på folkeviljen i denne sak. Men det er en selvfølgelig rett å arbeide videre for å skape en annen folkemening enn den som var. Vi vil ikke noen gang prøve å gjennomføre EF-medlemskap mot folkeviljen. Men vi mener at spørsmålet om medlemskap bør tas opp igjen dersom et flertall i folket godtar dette. Vi forbeholder oss å ta saken opp igjen. I mellomtiden vil vi bidra så godt vi kan, til å utnytte de muligheter og løse de problemer som handelsavtalen stiller oss overfor.

Presidenten: Det blir replikordskifte.

Asbjørn Haugstvedt: Representanten Willochs innledningsforedrag var etter mitt skjønn en enestående prestasjon. Det er beundringsverdig at det går an å fremstille en sak som er behandlet i utenrikskomiteen, så ensidig som han her maktet. På dette område fremstår hr. Willoch som en ener.

Jeg registrerte ikke en eneste av de mange positive beskrivelser som en samlet utenrikskomite har kommet med i denne anledning. Jeg må bare si nå at etter mitt skjønn har komiteens behandling fått en betydelig slagside, men den skal jeg komme tilbake til i mitt innlegg.

Det som jeg imidlertid vil drøfte litt, og da be om hr. Willochs vurdering av, er det han sa om folkemeningen. Jeg forstår det slik at nå skal man begynne å bearbeide folkemeningen, så skal den eventuelt endres, og så skal Norge på et passende tidspunkt komme inn i Fellesmarkedet som fullt medlem. Det er en målsetting som hr. Willoch mener er god og riktig. Jeg vil si det slik at jeg tror at den saken nå bør få utvikle seg naturlig i det norske folk. Hvis det blir behov for det på bakgrunn av denne handelsavtalens virkninger, tror jeg det forhold vil oppstå av seg selv at saken vil bli tatt opp på et bredt grunnlag. Men jeg vil da gjerne spørre hr. Willoch: Hvis nå folkemeningen endrer seg om fire år, og Norge så går inn, og det så går ytterligere fire år, og så endrer folkemeningen seg igjen, og så var det vårt ønske å gå ut — det ville da muligens også hr. Willoch være med på — da ville situasjonen være at vi ville vandre inn og ut som en skyttel i en vevstol. Er dette et fornuftig opplegg for vårt land?

Kåre Willoch: Nei, slik som hr. Haugstvedt oppfatter det, er det ikke noe fornuftig opplegg. Slik som f. eks. hr. Borten uttalte det før folkeavstemningen, da han sa at et nei

ikke behøver å være endelig, var det et mer fornuftig opplegg.

Vi har sagt ganske klart fra at dersom et folk etter å ha fått erfaringer med medlemskap finner at det vil avbryte et medlemskap, kan ingen makt i verden hindre at det blir gjort. Men vi er overbevist om at etter erfaringer med medlemskap vil intet folk ønske å avbryte dette. Det er den erfaring man har høstet i alle de andre land som har prøvet det.

Så sier hr. Haugstvedt at her må vi la folkemeningen utvikle seg naturlig. Mener hr. Haugstvedt at det er naturlig at politikerne trer ned fra sin oppgave som veiledere for folkemeningen, at de avstår fra å søke å påvirke folkemeningen og overlater det til alle andre enn akkurat de politisk engasjerte? Selvfølgelig ikke.

Så til hr. Haugstvedts karakteristikk av mitt innlegg. Det er betegnende for denne debattform at han ikke underbygget sin karakteristikk med et eneste eksempel. Hvis han hadde hørt like nøye etter alle deler av innlegget, ville han f. eks. ha merket seg at jeg uttalte at avtalen gir viktige deler av industrien nye muligheter. Jeg snakket om at stålavtalen var tilfredsstillende. Jeg snakket f. eks. om nye muligheter for frossenfisk. Det la kanskje hr. Haugstvedt ikke merke til fordi det vel gikk opp for ham hvilken knusende kritikk han selv har vært med på på andre punkter i avtalen. Dette gjorde nok et sterkt inntrykk når det ble lest opp igjen. Men her er forholdet i all enkelhet at komiteen har tatt dette for seg punkt for punkt, og ved en gjennomgåelse punkt for punkt har man nådd frem til konklusjoner punkt for punkt, som når de nå blir sett i sammenheng, virker forskrekkende på hr. Haugstvedt. Men det er ikke noen annen rimelig konklusjon å trekke av dette enn at også hr. Haugstvedt bør begynne å revidere sin oppfatning.

Gunnar Garbo: Representanten Willoch spurte om ikke Nederland har den samme frihet til å styre sin oljepolitikk som Norge har. Til det vil jeg gjerne si at Kommisjonen nylig rettet en henvendelse til Nederland om at et lovvedtak i landet som gav det adgang til å si nei til eksport av gass til andre EEC-land, var i strid med Roma-traktaten. Man kan altså som medlem risikere å miste adgangen til nasjonal styring av oljeressursene.

Når det gjelder spørsmålet om respekt for folkemeningen, utviklet hr. Willoch det resonnement at de som virkelig viser denne respekt, er de som nå arbeider for å omstøte avgjørelsen av 25. september. Dette er som tungegymnastikk betraktet en imponerende akrobatisk prestasjon. Det er ganske klart at i det øye-

blikk et markert flertall i det norske folk ønsker det, kan og vil spørsmålet om norsk medlemskap bli tatt opp igjen. Det ligger i hele vårt demokratiske samfunns natur at dette da vil måtte skje. Det som her er spørsmålet, er hvor rimelig det er av ansvarlige norske partier å reise ny strid om en vesentlig utenrikspolitisk og utenriksøkonomisk sak allerede før den er avgjort. Vi har nå hatt 10 års debatt om markedsspørsmålet. Vi har gjennomgått tre, fire forhandlingsrunder overfor EF. Vi har hatt en omfattende folkeavstemningskampanje som savner sidestykke i vårt lands nasjonale historie, og vi har på bakgrunn av denne debatt truffet en avgjørelse. Hvor lenge skal så ansvarlige politiske partier la en slik avgjørelse få lov til å virke før de på nytt kaster folket ut i en strid om den samme saken? Hr. Willoch mener altså at man ikke skal behøve å vente lenger enn at han allerede nå bebuder ny kamp mot den avgjørelsen som han i kveld kommer til å stemme for.

Kåre Willoch: Først om handlefriheten i oljepolitikken. Det er ganske klart at både medlemskap og handelsavtale gir oss handlefrihet til nasjonal styring av utvinning, produksjon, ilandføring m.v. av oljen. Dette er de sentrale elementer i oljepolitikken. Men olje er underlagt både handelsavtale og medlemskapsavtale. Jeg vet ikke om hr. Garbo tror at en frihandelsavtale gir landene fritt valg til å sette eksportforbud på de varer de vil. Dette er en annen side av saken hvor det heller ikke er noen forskjell mellom medlemskap og handelsavtale.

Så til hans betraktninger omkring folkeviljen og villigheten til å følge den. Det må være klart at folkeviljen har krav på å bli respektert, og man har også krav på respekt for endringer i folkeviljen. Hvis det inntreffer en endring i folkemeningen, bør den etter mitt skjønn respekteres. Det sentrale punkt er at vi sier at vi da vil forbeholde oss rett til å ta opp spørsmålet om en ny folkeavstemning. Det må gjelde også i kommende 4-årsperiode, mens det dessverre er partier i denne sal som synes å ville avskjære denne mulighet. Det er partier i denne sal som synes å ville avskjære muligheten for at en eventuell endret folke mening skal kunne komme til uttrykk i noen del av neste stortingsperiode. Det er det jeg har karakterisert som mindre reell respekt for folkemeningen enn den vi har.

Så er hr. Garbo forarget over ny strid. Jeg må henvise til mitt svar til hr. Haugstvedt. Er det et rimelig krav at politikerne skal la være å ha en mening om et av de mest sentrale spørsmål vi har stått overfor i nyere tid? Vi må ha rett til å arbeide for vårt syn

på denne sak. Men det kan være en særlig påkjenning for hr. Garbo som har skiftet standpunkt så mange ganger, og som må være forberedt på å gjøre det én gang til.

Per Borten: Hr. Willoch hadde mange visitter til meg. Når han uttalte, så vidt jeg forstod ham, at når det gjaldt medlemskap, var det ingen som ville finne på å gå ut fordi de var så fornøyd, minte det meg om et svar som jeg ofte har fått i ettpartistater. Når jeg har spurt om det ikke var behov for og frihet til å organisere flere politiske partier i disse stater, har jeg fått det til svar at nei, her er det så bra, man er så fornøyd at det er ikke behov for flere politiske partier.

Men det var ikke det jeg bad om ordet for, det var for å få en oppklaring av den distriktspolitiske handlefrihet.

Jeg konstaterer det verdifulle i at man har enighet i komiteen om at:

«Ut fra den praksis som eksisterer innen EF vil ikke de distriktspolitiske virkemidler som benyttes i Norge i dag være i strid med artikkel 23. Også ytterligere distriktspolitiske virkemidler vil kunne anvendes uten at de vil være i strid med denne artikkel.»

Det er verdifullt at det er konstatert. Jeg er ikke sikker på at alle medlemskapstilhengere sa dette så klart før folkeavstemningen. Hr. Willoch sa at andre burde ha poengtert dette før folkeavstemningen. Jeg vet ikke hvem han siktet til, men når jeg fryktet mindre distriktspolitisk handlefrihet under medlemskap, var det på grunnlag av det som Skånland-utvalget kalte en målsettingskonflikt. Selv Kommisjonen har innrømmet at denne konflikt foreligger i EF-systemet. Det er virkningen av lik etableringsrett, fri kapitalbevegelse osv., kort sagt alle de tendenser som virker markedsmessig sentraliserende, og det var dette jeg tillot meg å framheve som betenkelig, og ikke spesifikt konkurransereglene. Men jeg er glad for at komiteen er enig om at under den någjeldende ordning vil vi ikke bli hemmet i vår distriktspolitikk.

Kåre Willoch: Hr. Bortens forsøk på å sammenligne situasjonen i EF-land med situasjonen i ettpartistater kan vel ikke ha vært vel overveid. Jeg håper det ikke springer ut av en ubevisst holdning til våre samarbeidspartnere i Vest-Europa, som jo er grunnfestede demokratier. Det er land som vi har lært meget av på dette område. Jeg ble for så vidt lettet da hr. Borten sa at det ikke var for å si dette han hadde bedt om ordet. Det ville ha vært bedre om han ikke hadde sagt det.

Så var det dette med distriktspolitikken. Poenget er at Roma-traktatens artikkel 23 om